

Höghastighetsjärnväg Hässleholm-Lund

Lilla Harrie Byalag synpunkter samråd 3

Sammanfattning

Detta underlag innehåller synpunkter på de olika dragningarna som drabbar Lilla Harrie by med omnejd med anledning av höghastighetsbanan mellan södra och mellersta Sverige.

Lilla Harrie 2021-03-15
styrelsen@lillaharriebyalag.se

Ärende

Lilla Harrie Byalag har tagit del av samrådsunderlaget nummer 3 för en ny järnvägsförbindelse mellan Lund och Hässleholm. Lilla Harrie byalag framför i detta dokument synpunkter på samråd 3 för ert kommande arbete och planeringen av järnvägsförbindelsen.

Innehåll

Barriäreffekter Lilla Harrie.....	1
Kävlingeåns dalgång	3
Natur och rekreation	3
Ask	4
Genomskärning av Kävlingeåns dalgång	5
Befolkning område A respektive B.....	6
Historia.....	6
Jordbruk	7
Slutsats	7

Barriäreffekter Lilla Harrie

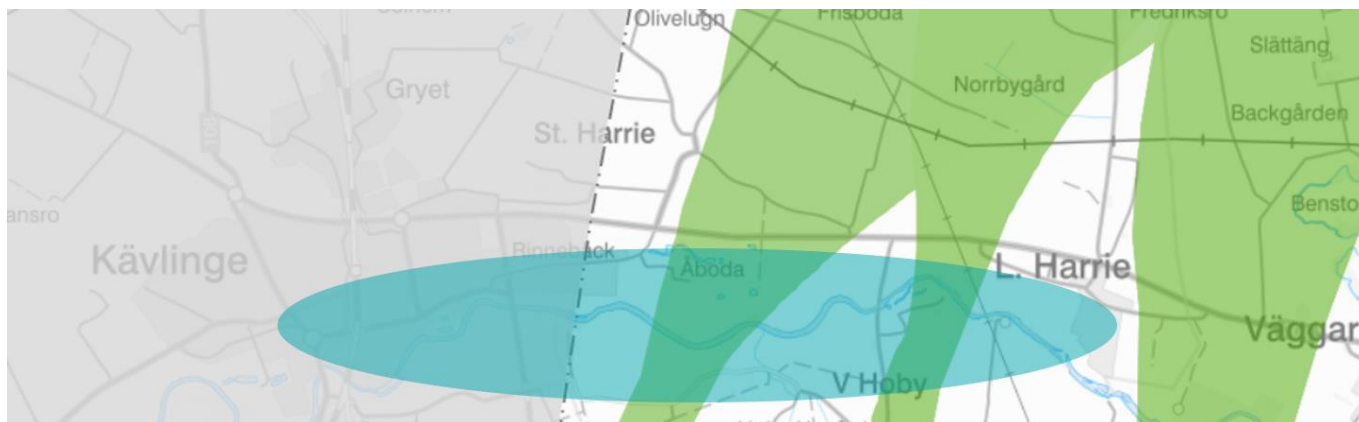
Lilla Harrie, Vaggarp och Örtofta bildar ett levande stråk som utvecklats i takt med att Lund utvecklats. Nya boendemiljöer är uppförda, ex. vid kvarnområdet i Lilla Harrie, villaområde i Vaggarp och Örtofta. Den gamla mekaniska verkstadstomten i Lilla Harrie är under utredning och förslag på ett nytt bostadsområde har tagits fram. Då bostadssituationen i Lund är knaper är utvecklingen norrut mot Stångby och vidare mot Lilla Harrie logisk, detta pga. närheten till pendling via Stångby- och Örtofta Station. Därför har många barnfamiljer flyttat ut hit och fler söker sig åt det här hållet för att finna en miljö utanför stadskärnan, med pendling, så att barn skall kunna växa upp i en lantlig och lugn miljö.

Byarna är sammanlänkande sedan lång tid i väst & östlig riktning, dels via bilväg men även med cykelväg. Boendemiljöer utvecklas längs väg 104, förskolor finns i byarna, området är vackert, tyst och attraktivt med känsla av rekreation, kulturminnet är vitt och brett med olika besöksplatser. Utredningskorridoren som föreslås interfererar med ovan nämnda byar, där en stambana skulle skära rakt igenom en sedan länge upparbetad sammanlänkning, trängas med en redan befintlig stambana och påverka många boende negativt,

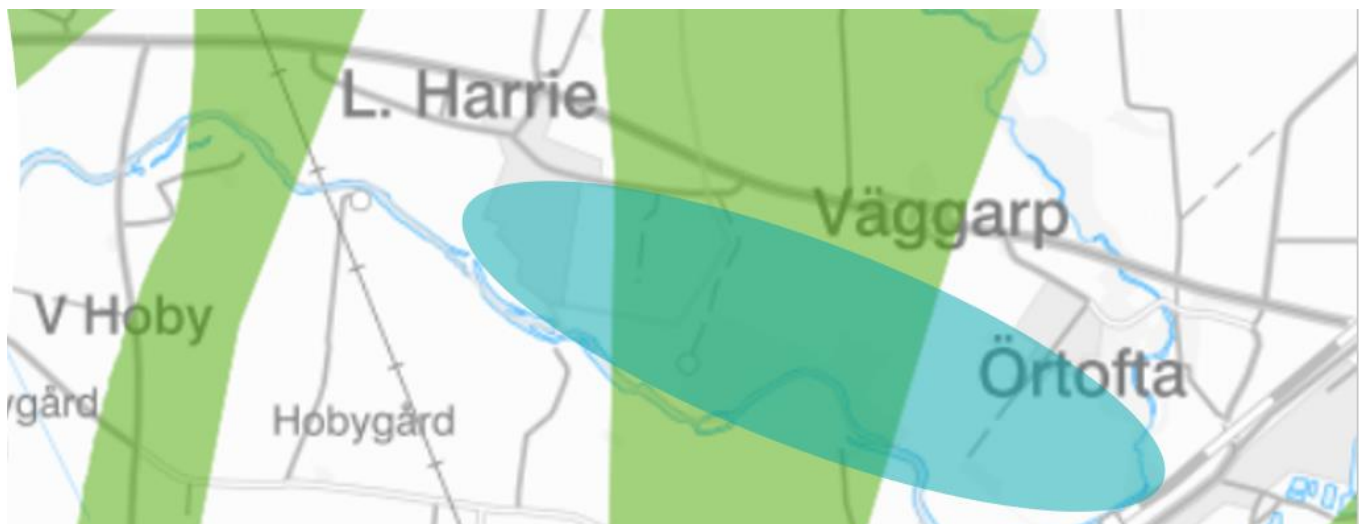
Lilla Harrie ligger i utkanten av Kävlinge kommun på gränsen till Eslövs kommun. Barn och ungdomar går i skolan i Kävlinge och har ofta sitt umgänge i Kävlinge. Tonåringar använder oftast Örtofta station som sin knutpunkt för sitt resande i Skåne. Genom Örtofta får ungdomarna en anslutning till gymnasieskola och umgänge. Vuxna pendlar oftast från Örtofta Station om de tillämpar kollektivt resande.

Kävlinge kommun, Eslövs kommun och Skånetrafiken har gjort viktiga och efterlängtade investeringar för att tillåta pendling från Örtofta station i form av belysning, asfalterad gång och cykelbana mellan Lilla Harrie och Örtofta Station.

Sedan några år tillbaka har Skånetrafiken och Kävlinge kommun reducerat busstrafiken till byn. Bil och kollektivtrafik används för att pendla till och från byn. För att nå kollektivtrafiken i Örtofta eller Kävlinge startar pendlingen i östlig eller västlig riktning med cykel eller till fots för att sedan byta till tåg.

Figur 1 Västra länken - Den gamla banvallen mellan Kävlinge och Lilla Harrie är ett viktigt stråk för invånarna i Lilla Harrie. Ungdomar skall kunna nå sin skola och sina aktiviteter i Kävlinge på egen hand. Stråket är sedan många år tillbaka asfalterat hela vägen och bjuder på mycket fin natur genom Kävlingeåns dalgång. Området har en mycket lång kulturpåverkan med stora kulturhistoriska värden. Större delen av området är utpekad som riksintresse för kulturmiljövården. Ådalen har även mycket stora landskapsestetiska värden och är känslig för störande inslag.

Figur 2 Östra länken - Den gamla banvallen mellan Lilla Harrie och Örtofta används flitigt av pendlare för att nå Örtofta station.

Kävlingeåns dalgång

Natur och rekreation

Lilla Harrie ligger i slutningen på Kävlingeåns norra dalsida. Naturen, miljön och utsikterna är spektakulära. Byalaget ser framför sig att ett oerhört, om inte massivt, ingrepp behöver göras i Kävlingeåns dalgång för att säkerställa en smidig passage för tåget.

Dalgången erbjuder ett mycket fint promenad- och rekreationsområde som används flitigt av boende från Lilla Harrie, Örtofta, Lilla Håstad, Håstad, Vaggarp och Vadmöllan. En dragning av höghastighetsjärnvägen mellan Lilla Harrie och Örtofta kommer sannolikt kräva omfattande ingrepp i den begränsade och värdefulla naturen och det mer eller mindre enda möjliga rekreationsområdet som finns att tillgå.

Naturen längs med ån blir något av en oas i detta annars platta landskap, som många trivs att vistas i. Inte bara människor. Här finns även ett rikt djurliv i form av rådjur, räv, vildsvin samt annat småvilt. Fågellivet kring ån är fantastiskt, en mängd olika arter har häckningsplatser i de lugnare delarna av ån, ett naturliv som är värd att bevaras.

En dragning genom Kävlingeåns dalgång måste studeras och utredas mycket noga om detta skall fortsatt vara ett förslag framåt i projektet. Lilla Harrie byalag ser det som mycket olyckligt att ens en dragning mellan Örtofta och Lilla Harrie finns som förslag i samråd 3. I viss mån gäller detta även dragningen direkt väster om Lilla Harrie.

Om det inte är känt för utredarna av dragningen av banan, kan upplysas om att skogen och ån mellan Lilla Harrie och Örtofta utgör häckningsområde för kungsfiskare (sårbar i den svenska rödlistan), flera uggle- respektive fladdermusarter. Ån besöks dessutom av både brunand (starkt hotad) liksom egretthäger. Ask förekommer ännu frekvent i området. Effekterna av en påverkan på asken redovisas

separat nedan. Skogen utmed ån får antas ha stora värden även för resiliensen i det omgivande jordbruket eftersom det finns begränsade likartade områden tillgängliga.

Figur 3 Promenad och rekreatjonsområde mellan Lilla Harrie och Örtofta.

Ask

Asken i Sverige är sedan 2010 rödlistad. Det innebär att den kan försvinna ur den svenska floran om inte åtgärder görs för att förhindra detta. År 2015 flyttades asken högre upp i klassningen till starkt hotad. Mer än 480 arter är associerade till asken och av dessa är ca 50 helt beroende av asken för sin fortlevnad. Om asken försvinner, försvinner alltså en kaskad av andra arter. Hotet mot asken ligger bland annat i den svamp, en invasiv art, som orsakar askskottsjuka.

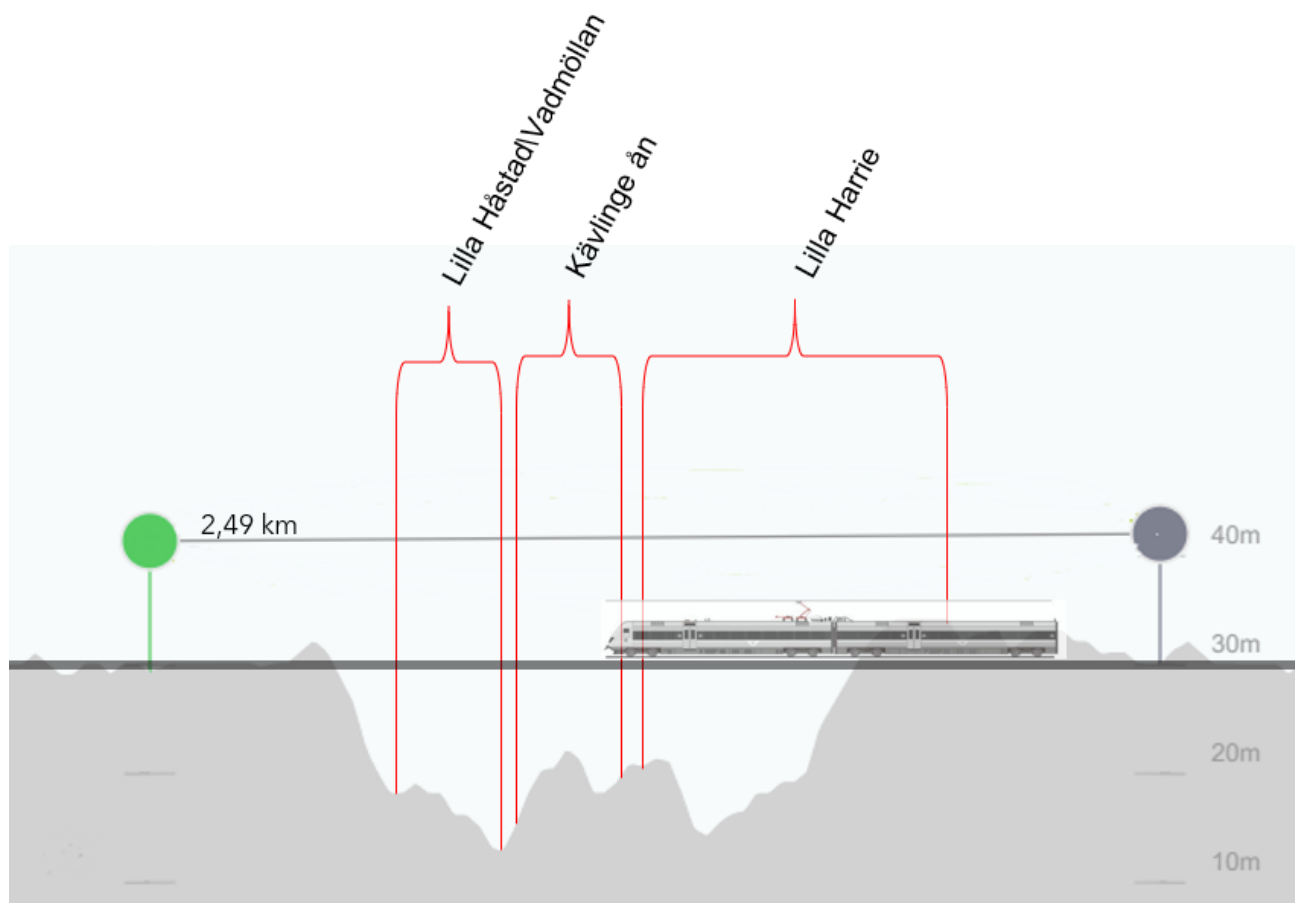
I Kävlingeåns dalgång mellan Örtofta och Kävlinge finns flera förekomster av ask, inte minst i skogsområdet mellan Lilla Harrie och Örtofta. SLU (Sveriges lantbruksuniversitet) och Skogforsk jobbar aktivt med att hitta individer som är mindre mottagliga för den nämnda sjukdomen och har GPS-markerat ett flertal individer som uppvisar motståndskraft mot densamma. Flera askträd i de föreslagna sträckningarna mellan Örtofta och Kävlinge ingår alltså i ett nationellt projekt för att rädda asken och därigenom undvika en okontrollerad kaskad av artutrotning i södra Sverige.

Att därför dra en höghastighetsbana just här ter sig därför vansinnigt. Kvarstår gör därför enbart sträckningsförslagen öster om Örtofta. Forskningen kring askens tillstånd och risken för utrotning är nyligen vetenskapligt publiceradⁱ och har även rönt stor medial uppmärksamhetⁱⁱ.

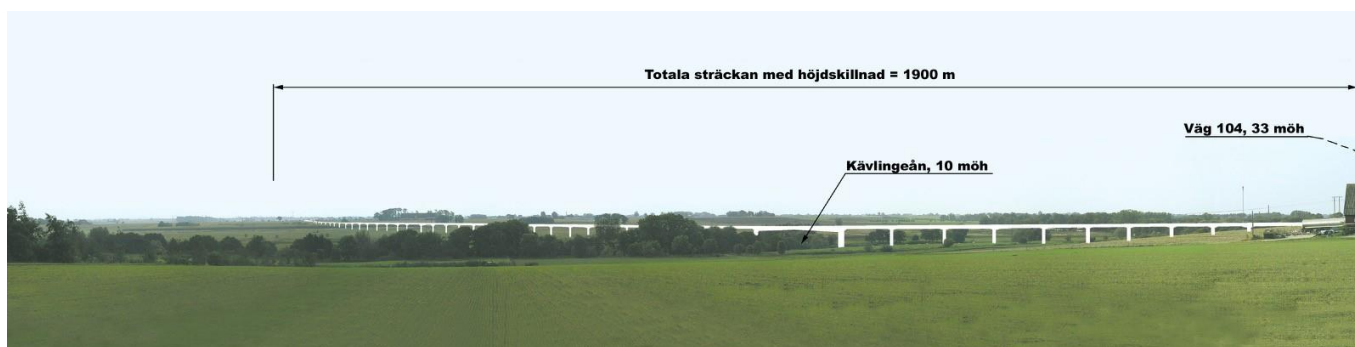
Genomskärning av Kävlingeåns dalgång

Lilla Harrie Byalag har studerat höjderna i dalgången i förhållande till utanför dalen. Det finns ingen information som beskriver hur en sträckning av järnvägen genom dalgången eventuellt skulle kunna se ut. Byalaget har gjort ett montage enligt bild nedan för att försöka förstå hur passagen av dalen skulle kunna se ut. En lösning med viadukt kan medföra mycket buller och resonans ner i dalen. Samtidigt skulle viadukten behöva ta mycket utrymme i anspråk och förstöra de unika natur- och kulturvärdena i området. Lilla Harrie Byalag kräver att trafikverket gör en undersökning och presenterar informationsmaterial till samråd 4 som beskriver riskerna med buller i dalgången.

En passage i marknivå riskerar att rasera stora delar av de friluftsområdena som finns och som är få i detta område, områden som används av väldigt mycket människor varje dag.

Figur 4 Lilla Harrie Byalags syn på den eventuella höghastighetsbanans framfart genom landskapet. Genomskärning från sida sett mot väst med öst i ryggen.

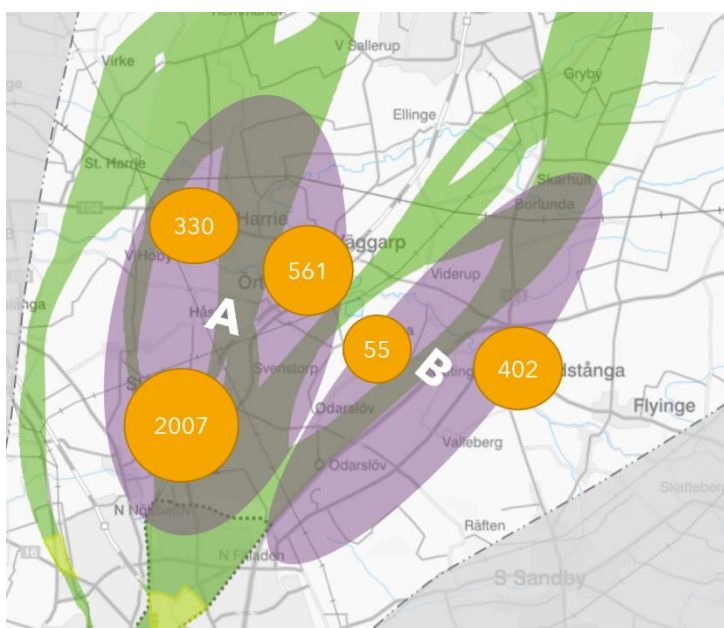

Figur 5 Fotomontage för Lilla Harrie Bylag av Per-Håkan Persson.

Befolkning område A respektive B

Oavsett vilken sträckning som sker kommer människor att bli påverkade av höghastighetsbanan. Sträckning i område A medför en betydligt större påverkan på många människor när tåget fortfarande håller en väldigt hög hastighet.

I bild är Lilla Harrie (330 boende), Örtofta (561 boende), Stångby (2007 boende) direkt drabbade av tåget om sträckning sker i område A.

Figur 6 Mängden bosatta vid de olika sträckorna. En sträcka enligt B skulle innebära påverkan på färre människor.

Historia

Den muntliga traditionen i Lilla Harrie handlar främst om vad som hände före "Slaget vid Lund" (1676) då den Svenska hären, 20 000 man och 10 000 hästar, slog läger på åkermarken runt Lilla Harrie (norr 104:an, därför finns många fynd kvar från tältlägret. Den Svenska hären marscherade sedan ner mot Rinnebäcksvad, gick där över ån, ned mot Stångby Kyrkby och vidare till Nöbbelövs mosse, resten är historia. Det sägs att beslutet att gå till anfall, togs i Lilla Harrie Kyrka, som ligger vackert belägen på en höjdrygg längs ådalen, där dåvarande Kung Karl XI och höga ledare för fälthären var samlad.

Under slaget vid Lund pressades den danske kungen (Christian V) med sin vänstra kavalleriflygel ner till Kävlingeån vid Krutmöllan. Omkring klockan 11 på förmiddagen den 4 december 1676 gav kungen upp.

Han red med en kavalleritropp över isen innan den brast och många drunknade. Den danska styrkan blev slagen i grund medan kungen red upp för ravinen öster om Hålegården och lämnade slagfältet. Han lämnade också Skåne på detta sätt. Där och då kan man säga att Sverige tog Skåne från Danmark.

Detta är en viktig historisk plats liksom Stavstensudde och många andra platser där platsen och historien skapar ett samspel som ett memento, en plats för eftertanke - där man ska komma ihåg.

Öster om Lilla Harrie fanns den väg och den bro där slavar och oxar släpade mer än 67000 ton sten från stenbrotten i Vittseröd mot Lunds domkyrka. Bron gick över Vadmöllan och ännu syns spåren av vägen upp för ådalen norrut och ännu kan resterna av bron ses i ån.

Vidare finns de äldsta möllorna i Skåne och Sverige längs med Kävlingeån i Lilla Harrie (Sveriges äldsta, 500 års jubileum 2009) och i Örtofta vilket bidrog till en teknikutveckling som lever kvar än idag med mekaniska verkstäder i Lilla Harrie och Sockerbruket i Örtofta. Av de två byarna har Örtofta utvecklats mer mot teknik och Lilla Harrie mer mot jordbruk. Det gör att landskapet i Lilla Harrie har en tydlig prägel med arkitektur från ursprungsgårdar, gathus med kullerstensgata, gammalt kvarn område, medeltida kyrka och gamla vägar, en idyll i en kulturbygd sammanlänkad med de andra byarna.

Jordbruk

Kävlinge kommun har redan beslutat att avveckla jordbruksmark till förmån för bostäder i kommunen. Båda sidor av Kävlingeån har vi mycket högt klassade jordbruksmarker, vilket inte är oändlig resurs.

Covid-19 har väckt en synnerligen relevant diskussion om det svenska samhällets resiliens i händelse av krig, pandemier, eller tex naturkatastrofer. I denna diskussion ingår Sveriges begränsade möjlighet till att försörja befolkningen med mat. Jordbruksmarken i området är därför mycket viktig för nationens förmåga att klara längre perioder utan inflöde av föda från andra länder.

En sträckning av banan utmed E22 skulle innebära minst påverkan på jordbruksmarken i området, alltså den mest ostliga korridoren.

Slutsats

Lilla Harrie Byalag anser att följande förslag till prioritering skall användas i det fortsatta arbetet för att placera höghastighetsbanan.

Sträckning 1: Lilla Harrie Byalags rekommenderade placering av järnvägen för att undvika förödelse av viktiga områden för ett tusental människor. Byalaget vill att järnvägen samlokaliseras tillsammans med befintlig infrastruktur, E22an. Natur och kulturmiljön får en lägre påverkan med detta alternativ samtidigt påverkas ett betydligt färre antal människor av detta alternativet.

Sträckning 5: Lilla Harrie Byalag rekommenderar inte under några omständigheter en placering av järnvägen i detta område. Detta med anledning av att människorna som bor i Lilla Harrie gör detta för att ha tillgång till naturen, tystnaden och undvika stressen i de stora städerna. Detta område används för att uppfylla alla dessa värden för invånarna. Sträckning 5 skall omedelbart avfärdas inför samråd 4 och Trafikverkets fortsatta utredning.

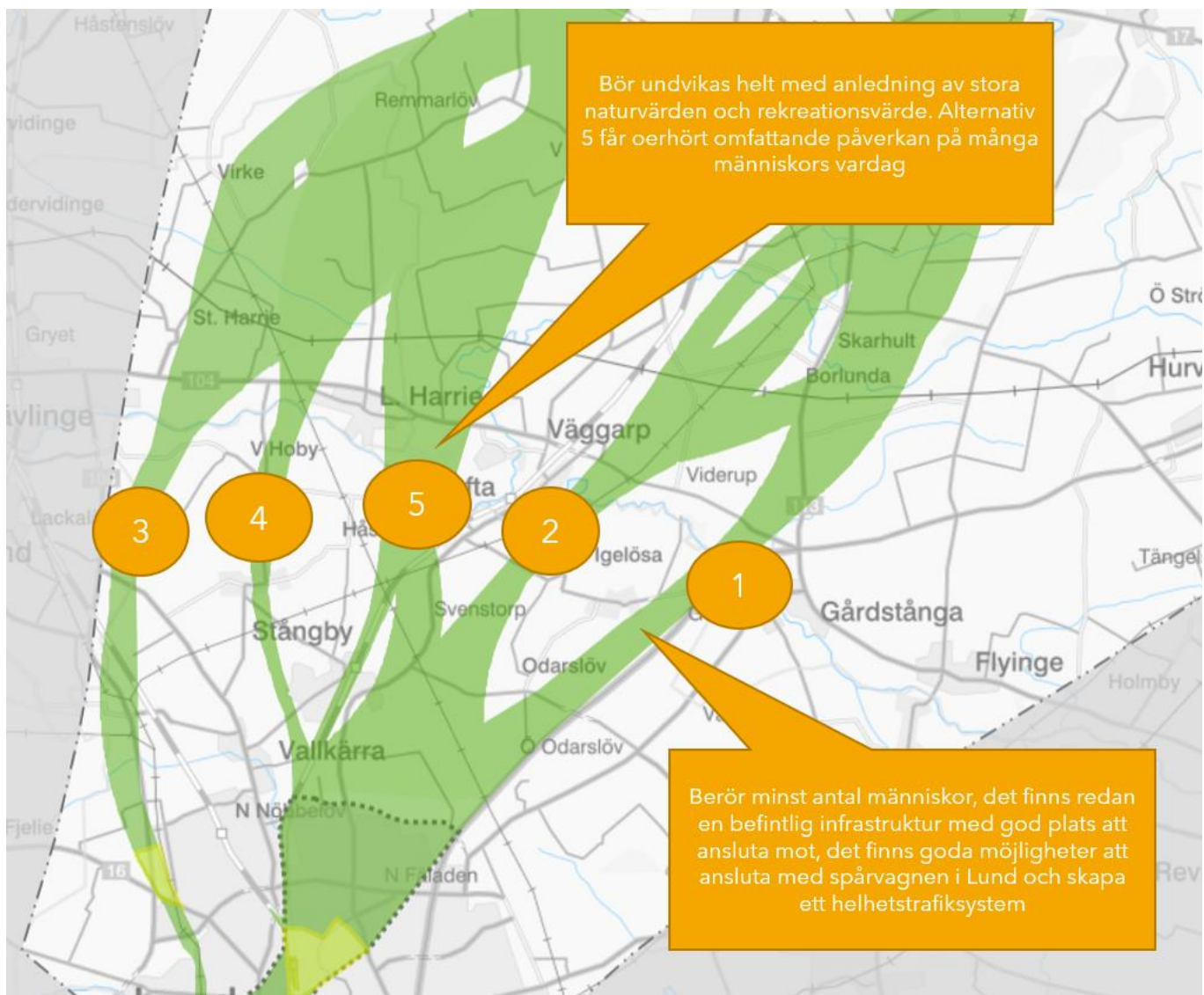

Figur 7 Bataljplan av Dahlbergh. Norr neråt. Till höger syns ravinen med K, markerande den danska kungens reträtt. Till vänster syns "Stenvägen" från Fladmansvadh mot Lund.

Byalaget kräver att Trafikverket inför den fortsatta utredningen av höghastighetsbanan beaktar följande:

- Avfärdar helt sträcka 5 i nedanstående karta.
- Placerar järnvägen enligt sträcka 1.
- Tydliggör hänsynstagandet till det nationella programmet för att rädda asken och de för ändamålet gps-märkta träd som återfinns utmed ådalen.
- Utreder och tydliggör hur jordbrukets resiliens påverkas vid olika dragningar.
- Besöker Kävlingeåns dalgång och Lilla Harrie för att förstå naturen, utmaningarna och rekreativsvärdet.
- Presenterar i samråd 4 hur dalgången skall passeras med mer detaljer och vilka olika byggnadsmetoder som kan användas.
- Illustrerar påverkan med en viadukt på Kävlingeåns dalgång.
- Utreder och beskriver bullerpåverkanskonsekvenserna för hela järnvägen i Kävlingeån dalgång för människor och djurliv
- Beskriver tydligare bullret som skapas från strömavtagaren så att det är enklare att förstå för människor som inte jobbar med järnväg och dess konsekvenser i längd, riktning och bullernivå för boende runt järnvägen.
- Det saknas tydlig och enkel information i utredningsmaterial om hur Trafikverkets fyrstegsprincip har införlivats i detta arbete. Lilla Harrie Byalag kräver att detta redovisas på ett enkelt sätt.
- Utreder tydligare de föreslagna sträckorna i förhållande till antalet människor i småbyarna där tåget kommer passera i mycket hög fart.
- Beaktar och går tillbaka till äldre utredningar gällande passage av Kävlingeåns dalgång som utförts av olika myndigheter när järnvägar tidigare har utretts.
- Detaljstuderar kulturarvet för bland annat slaget vid Lund och de många gamla kvarnar som finns i de olika sträckningarna kring Lilla Harrie.

Figur 8 Lilla Harrie Byalag kräver att placering sker enligt sträckning 1. Sträckning 5 skall helt avfärdas från de fortsatta utredningarna.

Sammy Johannesson
Ordförande Lilla Harrie Byalag

Tobias Persson
Ledamot Lilla Harrie Byalag

Jonas Rönberg
Medförfattare / Medlem Lilla Harrie Byalag

Anders Ödman
Medförfattare / Medlem Lilla Harrie Byalag

Referenser

ⁱ Hultberg, T., Sandberg, J., Felton, A., Öhman, K., Witzell, J., Rönnerberg, J., Cleary, M. 2020. Ash dieback risks an extinction cascade. *Biological Conservation*, 244. <https://doi.org/10.1016/j.biocon.2020.108516>

ⁱⁱ [Många arter försvinner om asken dör | Forskning & Framsteg \(fof.se\)](#)